

Vedtak på årsmøtet til Naturvernforbundet i Orklaregionen 02.03.2020

Vern av kroksjøer

En kroksjø er en sjelden naturtype som lages over lang tid på elvesletter. I nyere tid etablerte man elveforebygginger og flomdempende tiltak for å unngå videre graving for å sikre viktige samfunnsverdier. Dette har medvirket til at kroksjø som naturtype har blitt kategorisert som sterkt truet (EN) på norsk rødliste for naturtyper fra 2011.

Kroksjøer vil naturlig gro igjen, men på grunn av den sterke reduksjonen i mengden kroksjøareal på landsbasis og ingen foryngelse med nye kroksjøer har den blitt rødlistet. Omregulering, igjenfylling, jordbruk, bebyggelse og industri legger stadig beslag på økende mengder arealer, og kroksjøer er utsatt ved at de ofte ligger sentralt til på elvesletter.

En kroksjø har et svært rikt dyre- og planteliv, særlig på grunn av kroksjøenes høye produksjon og varierende økosystem. Dette gjør naturtypen svært viktig for naturmangfoldet hvor flere sjeldne og trua arter forekommer hyppig.

Kroksjøene blir ofte dominert av fuktighetstolerant flora og gjerne sumpaktig vegetasjon. Dette danner svært rike økosystemer fra insekter og oppover til fugler og flaggermus. Kroksjøene er næringsrike og derfor gode oppvekstområder for fisk.

Utfordringene med klimaendringer og økende temperatur, vil medføre at gjengroingen vil tilta i kroksjøene. Særlig hvis kroksjøene blir helt isolert fra hovedelva, og ekskludert fra flommer som kunne fornyet systemet.

Kroksjøer kan holde på betydelig mengder vann ved flomtopper. Gode forvaltning og bevaring av landets kroksjøer er derfor av nasjonal interesse for vår naturarv, men også sett i et samfunnsøkonomisk perspektiv.

Det er antatt at kroksjøen har stor verdi for anadrom fisk, ved at kroksjøen gir gode oppvekstområder for yngel.

I Orklavassdraget burde man derfor sikte mot å restaurere eksisterende kroksjøer og forlenge deres livsløp.

Her er noen av de mest interessante kroksjøene å bevare i Orkla.

Det pågår restaurering av kroksjøen **Snoensøya** i Meldal.

Naturvernforbundet i Orklaregionen foreslo vern av **Byakjela** i 2019. Dette er en svært gammel kroksjø med høy verdi som trolig stammer fra et elveløp Orkla hadde på 1700-tallet. Kroksjøen ligger lett tilgjengelig i kulturlandskapet oppe på en gammel elveterrasse.

Vern ble avslått med begrunnelse i at arealet var for lite. Hvis man ser Byakjela i sammenheng med Kjelbekken som renner ut i kroksjøen Krokstadkjela før den når Orkla, bør vern være mer aktuelt. Krokstadkjela ligger nord i Eklisøya som er en av de siste større areal med uberørt løvskogene langs Orkla. Denne skogen har et rikt fugleliv i hekkesesongen. Til sammen vil dette området omfatte mange av de opprinnelige naturverdiene langs Orkla.

Kroksjøen **Skåggåberghølen** ved Forvebrua foreslås restaurert i forbindelse med byggingen av ny travbane på Fannrem. Denne kroksjøen er nok rester etter et svært gammelt løp av Orkla. Dessverre tilføres det lite vann til denne kroksjøen.

Ferjemannskjela er tenkt som erstatning for Furumokjela som gikk tapt ved byggingen av Norsk Kylling. Ferjemannskjela må være ferdig restaurert før Norsk Kylling starter produksjonen.